

Η απόκρυψη της πολιτικής δράσης στο βιβλίο του Νίκου Σούζα << Σταμάτα να μιλάς για θάνατο μωρό μου>> εκδόσεις Ναυτίλος.

Μέχρι το 2015 είχαν γίνει προσπάθειες (ντοκιμαντέρ, ιστοσελίδες, φανζίν, συζητήσεις-αφιερώματα, κ.τ.λ.π.) κάποιες από αυτές συνεχίζονται, να ρίξουν φώς στην ιστορία του ελευθεριακού χώρου την δεκαετία του 1990. Το 2015 κυκλοφόρησε ένα βιβλίο με τίτλο:

Σταμάτα να μιλάς για θάνατο μωρό μου! Πολιτική και Κουλτούρα στο ανταγωνιστικό κίνημα στην Ελλάδα (1974 - 1998).

Το κείμενο που ακολουθεί, δεν συμμετέχει στη συζήτηση γύρω από ένα διδακτορικό ούτε συμφωνεί με την έκδοση του. Διότι είναι προϊόν κατευθυνόμενης έρευνας με σκοπό την αυτοπροβολή μέσα από την διαδικασία « έρευνα - επίβλεψη - βιβλιογραφικές αναφορές - έκδοση - παρουσίαση ».

Τα συμπεράσματα και το περιεχόμενο του βιβλίου δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν κινηματικά. Επίσης καταλήγει να εμποδίζει όποιον θέλει να γνωρίσει, ή να καταγράψει το κίνημα. Απουσιάζει η απευθείας έρευνα και η διασταύρωση των πληροφοριών. Επίσης η ταξινόμηση και η διαλογή του υλικού γίνονται, με την δικαιολογία της πολιτιστικής διάστασης ή των φιλοσοφικών-ερευνητών επιλογών, για να αποκρυφθεί η πολιτική δράση. Το βιβλίο προήλθε από διδακτορική διατριβή (2014) και εκδόθηκε απο τις εκδόσεις Ναυτίλος Θεσσαλονίκη (2015). Ακολουθούν μερικά αποσπάσματα από την έκδοση (σημείωμα και οπισθόφυλλο) και από τον συγγραφέα (πρόλογος και εισαγωγή), για να δούμε πως παρουσιάζουν το βιβλίο. Ότι υπάρχει υπογραμμισμένο είναι απόσπασμα του βιβλίου.

Διαβάζουμε στο σημείωμα της έκδοσης:

Αποτελεί την πρώτη μεγάλη απόπειρα συστηματικής καταγραφής ενός σημαντικού μέρους της κινηματικής ιστορίας ενός κινήματος που ποτέ άλλοτε δεν είχε μιλήσει τόσο λίγο για τον εαυτό του και ότι το βιβλίο επικεντρώνει την προσοχή του στην πολιτισμική διάσταση της δράσης του ανταγωνιστικού κινήματος την περίοδο 1974-1998.

Λίγο παρακάτω στον πρόλογο του συγγραφέα διαβάζουμε ότι:

η μελέτη αυτή δεν πρέπει να γίνει αντιληπτή ως προσπάθεια πλήρους καταγραφής του ανταγωνιστικού κινήματος στην Ελλάδα αλλά ως μια απόπειρα ανάλυσης ενός σημαντικού φαινομένου που διακατέχει ολόκληρη την μεταπολιτευτική εμπειρία.

Στο οπισθόφυλλο η έκδοση αναφέρει ότι:

ταυτόχρονα το βιβλίο διατυπώνει με ακρίβεια τις πολιτικές συνδηλώσεις που διαμορφώνονται στο πεδίο της κουλτούρας.

Από την εισαγωγή μεταφέρουμε το τελευταίο μέρος:

Αυτός ο ερευνητικός στόχος προϋποθέτει ως ένα βαθμό την ιστορική καταγραφή του εγχώριου ανταγωνιστικού κινήματος, καθώς πρόκειται για ένα κατουσίαν άγνωστο φαινόμενο, το οποίο αφενός καλύπτεται εντελώς αποσπασματικά από την υφιστάμενη βιβλιογραφία και αφετέρου αναπαριστάται με τρόπο στερεοτυπικό από τα επίσημα μ.μ.ε. Πρακτικά, γίνεται δειγματοληπτική μελέτη και ανάλυση του περιεχομένου του εν λόγω υλικού, με βασικό γνώμονα την ερμηνευτική προσέγγιση του λόγου που διαμορφώνεται και παράγεται από πλευράς του ανταγωνιστικού κινήματος σχετικά με το πολιτικό και τη συλλογική δράση. Η ταξινόμηση και η διαλογή του υλικού λαμβάνει χώρα βάσει της κρίσης του ερευνητή, η οποία εξελίσσεται παράλληλα με την θεωρητική αποσαφήνιση του υπό εξέταση αντικειμένου, που στην πράξη σημαίνει ότι επιλέγονται προς ανάλυση τα τεκμήρια εκείνα τα οποία αναδεικνύονται ως σημαντικά μέσα από την έρευνα.

Το βιβλίο ξεκινά με το ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ και στη συνέχεια αναλύει μελετά και καταγράφει τις ΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ ΣΤΕΓΗΣ τα ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΙΖΟΜΕΝΑ ΡΑΔΙΟΦΩΝΑ και την ΑΥΤΟΟΡΓΑΝΩΜΕΝΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΚΗΝΗ.

Ακολουθούν παραδείγματα που αποδεικνύουν ότι το βιβλίο είναι προϊόν κατευθυνόμενης έρευνας. Στο κομμάτι του βιβλίου που ο συγγραφέας ασχολείται με τα αυτοδιαχειριζόμενα ραδιόφωνα αποσιωπάται η ύπαρξη του αρχείου του ράδιο Ουτοπία. Το αρχείο του ραδιο Ουτοπία αποτελείται από όλο το υλικό του στούντιο (αρχείο κειμένων, μηχανήματα, δισκοί, cd, κασέτες, αφίσες κ.τ.λ.π.) αλλά και τα βιβλία των συνελεύσεων και του προγράμματος. Να σημειωθεί ότι υπάρχουν ενημερωμένα βιβλία πρακτικών της συνέλευσης και Ημερολόγιο εκπομπών που ξεκινούν από την πρώτη περίοδο και φτάνουν στο κλείσιμο. Ο συγγραφέας δεν ζήτησε πρόσβαση στο υλικό και δεν αναφέρει την ύπαρξη του. Στο κεφαλαίο η άνθιση της αυτοδιαχειριζόμενης ραδιοφωνίας και στο υποκεφάλαιο «οι απαρχές» διαβάζουμε:

όπως στην περίπτωση του ράδιο Ουτοπία έτσι και στο ράδιο Κιβωτός, παρατηρείται η σταδιακή απόχωρηση των πρωτεργατών του σταθμού, καθώς μέσα από τις διαδικασίες εβδομαδιαίας συνέλευσης αποδεικνύονται επικρατέστερες εκείνες οι τάσεις που συνδέονται με τον α/α "χώρο".

Η αποχώρηση των πρωτεργατών ολοκληρώνεται το 1990. (Θα μπορούσε εύκολα να σηματοδοτήσει με την μετεγκατάσταση των σταθμών σε νέα στούντιο). Ότι υλικό έχουμε από τα μέλη της πρώτης περιόδου (συνεντεύξεις, μπροσούρες) σταματά το 1990. Παρόλο που οι σταθμοί συνέχιζαν να είναι πολυσυλλεκτικά εγχειρήματα η παρουσία της πλειοψηφίας των «ιδρυτικών μελών» περιορίζεται στον πρώτο ενάμιση χρόνο λειτουργίας. Σε μια περίοδο δηλαδή που οι σταθμοί δεν είχαν τα χαρακτηριστικά εκείνα που αφορούν στο βιβλίο. Δηλαδή δεν υπήρχε εκείνη την περίοδο σχέση των ραδιοφώνων με τις

καταλήψεις και την πανκ σκηνή για να ακολουθήσουμε με το συλλογισμό του συγγραφέα. Ούτε για παράδειγμα τα ραδιόφωνα βρίσκονταν υπό καταστολή όπως στην επόμενη περίοδο.

Το υλικό λοιπόν της πρώτης φάσης, δεν διαχωρίζεται, συγγέεται και χρησιμοποιείται για να δώσει υποτίθεται πληροφορίες για όλη την πορεία των εγχειρημάτων. Ο σκοπός; Να μετατεθεί το κέντρο βάρους της ιστορίας όσο γίνεται πιο πίσω χρονικά και να χαθεί η βάση της μετέπειτα πολιτικής δράσης.

Κεφάλαιο 433 ΝΟΜΟΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ.

Στο υποκεφάλαιο αυτό ο συγγραφέας καταπιάνεται με τους νόμους που διέπουν την λειτουργία των ραδιοφώνων και με την καταστολή. Η καταστολή του ράδιο Ουτοπία και του ράδιο Κιβωτός καλύπτονται αμελώς. Η εισβολή των Μ.Α.Τ. στην Κιβωτό 16/3/92 (18 προσαγωγές από τις οποίες τελικά απαγγέρονται κατηγορίες σε 12 για αντίσταση, σε ορισμένους προστίθεται η εξύβριση κατά της αρχής - μπα.γου.δολ.- καθώς και για παράνομο κτίσμα σε σχέση την κεραία της Κιβωτού.), υποβαθμίζεται σε μια παραπομπή και από μία αφίσα μαθαίνουμε για τον αριθμό των συλληφθέντων. Αυτό που απουσιάζει εντελώς είναι η ποινικοποίηση. Η καταστολή της περιόδου εκείνης και το πως τα ραδιόφωνα την αντιμετώπισαν αποτελεί ένα μεγάλο και σημαντικό κομμάτι της ιστορίας. Θα αναφέρουμε ποσοτικά μεγέθη. Η εισβολή των Μ.Α.Τ. ήταν πρωτοσέλιδο στις τοπικές εφημερίδες την επομένη. Η πορεία στήριξης την ίδια μέρα είναι μία από τις μεγαλύτερες του "χώρου" στην Θεσσαλονίκη. Η τελευταία δίκη για παράνομη λειτουργία εκδικάζεται τον Σεπτέμβριο του 2003 έχοντας τον ίδιο δικηγόρο επί δεκατρία έτη, αρχής γενομένης από δίκες συντρόφων για αφισοκόλληση το 1991.

Και κάποια ποιοτικά χαρακτηριστικά:

Οι μαζικές συλλήψεις ήταν απόφαση κοινών συνελεύσεων ως παράγωγο κοινών δράσεων μετά την σύλληψη των 33 αφισοκολλητών της Αθήνας. Η κλήτευση για δίκη τον Μάρτιο του 1995 εντάσσεται στην μεγάλη καταστολή της περιόδου (εκκένωση πολυτεχνείου Αθήνας 17/11/95 με 504 συλλήψεις, τέσσερις της Καμάρας 14/11/95, κ.τ.λ.). Στο δικαστήριο δεν υπήρξε κοινή υπερασπιστική γραμμή με τέσσερις κατηγορούμενους - μέλη των σταθμών - να διαχωρίζουν την θέση τους και να αθωώνονται. Ενώ οι υπόλοιποι - μέλη των σταθμών και συμπαραστάτες - να καταδικάζονται σε δεύτερο βαθμό σε μια διαδικασία που κράτησε έξι χρόνια, έχοντας κοινή υπερασπιστική γραμμή και την στήριξη των σταθμών.

Έχουμε λοιπόν την απουσία ενός κομματιού της ιστορίας με ποσοτικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά σε μεγάλη έκταση. Αυτό ισοδυναμεί με τοποθέτηση του συγγραφέα η καλύτερα με στοίχιση με μέλη που αδυνατούσαν να

υπερασπιστούν τα ραδιόφωνα την επομένη.

Ο συγγραφέας λέει ότι σκοπός του δεν είναι η πλήρης καταγραφή, χωρίς όμως μια συστηματική αναφορά σε πράγματα που επηρέασαν τον τρόπο λειτουργίας και την ύπαρξη των ραδιοφώνων, τα οποιαδήποτε προς ανάλυση δείγματα δεν είναι σε απευθείας σχέση με την δράση των σταθμών. Αυτό γίνεται γιατί απουσιάζει η απευθείας έρευνα και η διασταύρωση των πληροφοριών.

Για παράδειγμα: έχουμε ως πηγή την σειρά εκπομπών του Άκη Ασπρογόρακα μέλος του ελευθεριακού ραδιοφωνικού σταθμού της Αθήνας "Τυφλοπόντικας" και ενός συντρόφου του 98 fm της Αθήνας με τίτλο: «Ιστορική αναδρομή στην αυτοδιαχειριζόμενη ραδιοφωνία» όπου μεταξύ άλλων πέντε μέλη του ράδιο Ουτοπία και ένα μέλος της Κιβωτού προσκλήθηκαν και έδωσαν κατά μόνας και από τηλεφώνου ολιγόλεπτες συνεντεύξεις το Φθινόπωρο του 2010.

Στο βιβλίο χρησιμοποιείται ο όρος «παρέμβαση μέλους» για τις απαντήσεις των μελών αυτών. Ο ραδιοφωνικός όρος «παρέμβαση στην ροή της ζωντανής εκπομπής» μεταφέρεται στο βιβλίο και χρησιμοποιείται για να θεωρηθούν οι πληροφορίες αυτές ως ελεγμένες, ως συμπληρωμένες και ως διορθωμένες. Ο συγγραφέας έχει αποφασίσει να μην κάνει έρευνα και αρνείται να διασταυρώσει τις πληροφορίες. Με άλλα λόγια υπάρχουν πράγματα με την υπογραφή των συνελεύσεων (π.χ. εσωτερικά κείμενα) δίπλα σε πράγματα από το σωρό (π.χ. ράδιο E - εφημερίδα Ελευθεροτυπία -).

Τα πράγματα γίνονται χειρότερα όταν επιλέγονται ως πηγές κείμενα λόγω ύφους. Ένα τέτοιο κείμενο (αντιοδηγός 1998), λίγους μήνες πριν το κλείσιμο του σταθμού, βαπτίζεται ενδοκινηματική κριτική. Το κείμενο αυτό δεν μπορεί να ειπωθεί έξω από την συγκεκριμένη περίοδο και αποτελεί θέση-στάση γύρω από τα γεγονότα της περιόδου, για την ακρίβεια μια «σπουδαιολογική άρνηση» στην έκλυση των σταθμών για βοήθεια (πληροφορίες από αυτή την περίοδο μπορείτε να βρήτε στην ιστοσελίδα: takourelia.espinblogs.net).

Ο συγγραφέας δεν μας δίνει καμία πληροφορία για την μπροσούρα ούτε για τους συντάκτες της. Παρόλα αυτά η μπροσούρα αυτή αλλιευέται για την «ευστοχία» την «σφοδρότητα» και την «περιεκτικότητα» της. Δεν έχουμε όμως μια αστοχία, έχουμε μια συστηματική κάλυψη - απόκρυψη της πολιτικής δράσης. Η δράση του ελευθεριακού χώρου, κρατώντας τους άξονες (ραδιόφωνα - καταλήψεις - πανκ σκηνή) και φυσικά τα τριήμερα, είχε πάρει τόσο μεγάλη έκταση την δεκαετία του 1990 ώστε να εμφανίζονται μικρές ομάδες εξαρτημένες πλήρως από τις δράσεις του ελευθεριακού χώρου και εν προκειμένω του ράδιο Ουτοπία. Κάποιες από αυτές αδυνατώντας να προσδιοριστούν αλλιώς παρά μόνο εκ του αντιθέτου και επί του προσωπικού, αυτοπαρουσιάζονται μέσω κειμένων με θέματα ήδη επεξεργασμένα από τα ραδιόφωνα και πάντα χωρίς συνέχεια.

Τέτοια κείμενα δίνουν τον ρυθμό στο βιβλίο του Νίκου Σούζα γιατί είναι ένας τρόπος να αποφύγει την πολιτική δράση.

Μέσα από την δεκάχρονη ιστορία των σταθμών αλλά και την παρακαταθήκη που άφησαν δεν βρίσκεται καμία απάντηση απέναντι στον «σοφιστικό οίστρο». Και την χαμένη τιμή των σταθμών, κατά τον συγγραφέα πάντα, έρχεται να περισώσει το *autonome media*. Τις λύσεις των υπολοίπων θεωρητικών ασκήσεων μας τις υπόσχονται για το μέλλον και φυσικά μόνο αν δεν υπάρχουν άνθρωποι που να θελήσουν να γνωρίσουν και να καταγράψουν πραγματικά το κίνημα. Το παρόν κείμενο θα φανεί ότι εστιάζει σε ένα μόνο κομμάτι του βιβλίου. Δεν είναι όμως έτσι, διότι αν εξαιρέσουμε την θεωρητική ανασκόπηση (και όχι πλαίσιο όπως τιλοφορείται) που καταλαμβάνει μεγάλο μέρος, και εξαντλημένα θέματα (π.χ. Νικόλας Άσιμος, Κατερίνα Γώγου, Παύλος Σιδηρόπουλος) έχουμε τρία πράγματα, τα ραδιόφωνα, τις καταλήψεις και την πανκ σκηνή. Τα τρία αυτά πράγματα και το πως σχετίζονται είναι το νέο της διατριβής που σε συνδυασμό με την επιβλέπουσα, και την έκδοση βάζουν τα ραδιόφωνα στον πυρήνα του βιβλίου.

Θεοδόσης και Μαρία - μέλη του ράδιο Ουτοπία - ΜΑΙΟΣ 2019.